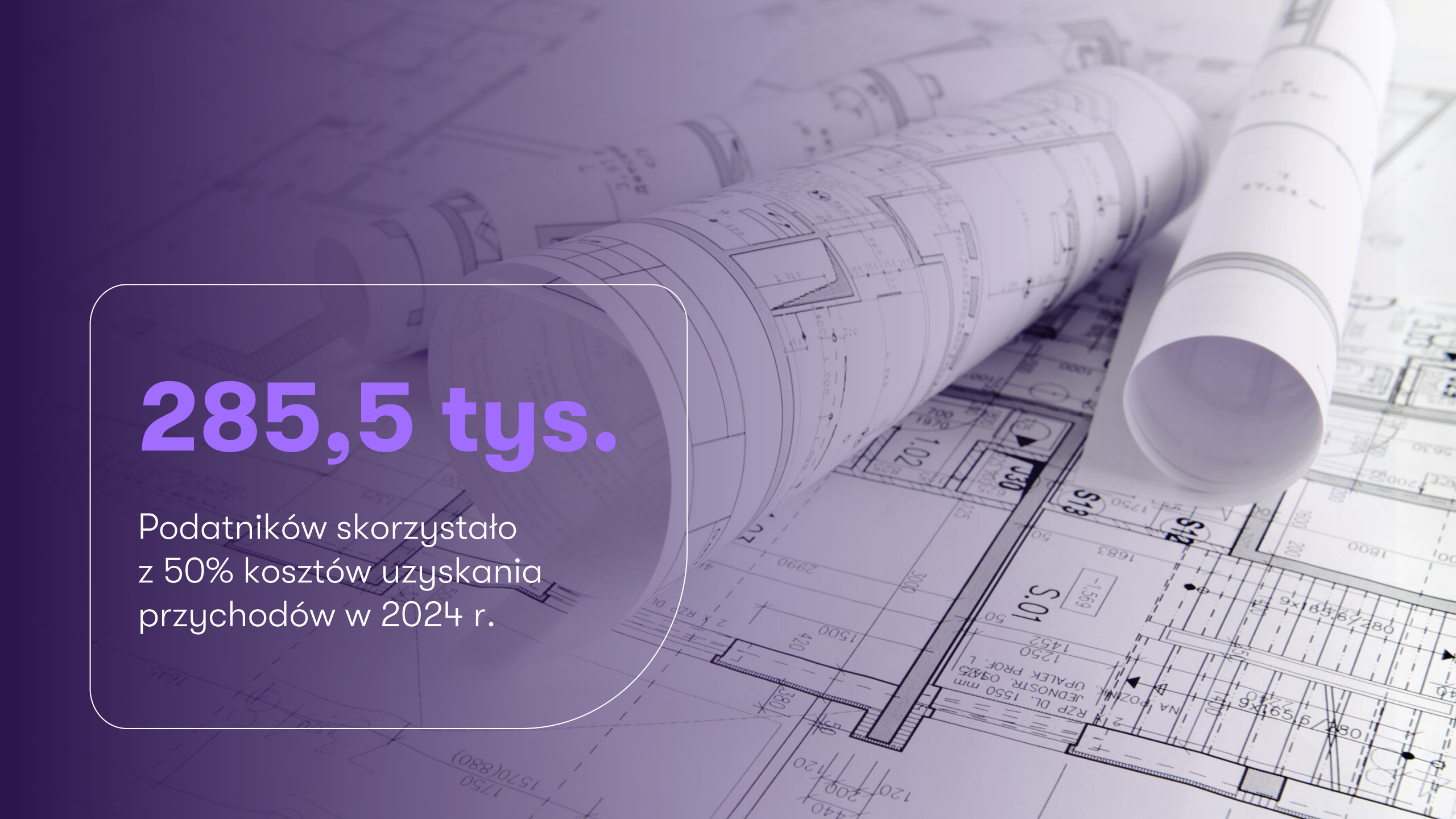

50% koszty uzyskania przychodów

Jak podatnicy wykorzystują potencjał
tego rozwiązania?

Edycja II: Marzec 2026

285,5 tys.

Podatników skorzystało
z 50% kosztów uzyskania
przychodów w 2024 r.

Wprowadzenie

Dlaczego 50% KUP zyskują na popularności?

W ostatnich latach obserwujemy wzrost liczby osób korzystających z możliwości stosowania 50% kosztów uzyskania przychodu. Preferencja ta, skierowana głównie do osób wykonujących działalność o charakterze twórczym, zyskuje na popularności zarówno wśród pracowników, jak i pracodawców, ze względu na korzyści podatkowe oraz możliwość optymalizacji wynagrodzeń.

Rosnące zainteresowanie tym rozwiązaniem wynika m.in. ze zwiększającej się liczby stanowisk związanych z działalnością kreatywną, rozwojem sektora nowych technologii oraz większej świadomości w zakresie dostępnych preferencji podatkowych.

Zapraszamy do lektury!

Podatnicy coraz częściej sięgają po 50% KUP

Ponad 285 tys. podatników PIT skorzystało w 2024 r. z ulgi 50% KUP. W ciągu 6 lat grupa ta zwiększyła się o 1/3.

50% koszty uzyskania przychodów stanowią skuteczny sposób na podniesienie wynagrodzenia netto osób wykonujących pracę o charakterze twórczym. Skorzystanie z tej preferencji wymaga jednak spełnienia szeregu warunków. Jednym z kluczowych jest to, aby wynagrodzenie objęte 50% KUP dotyczyło korzystania z praw autorskich przez twórców lub z praw pokrewnych przez artystów wykonawców.

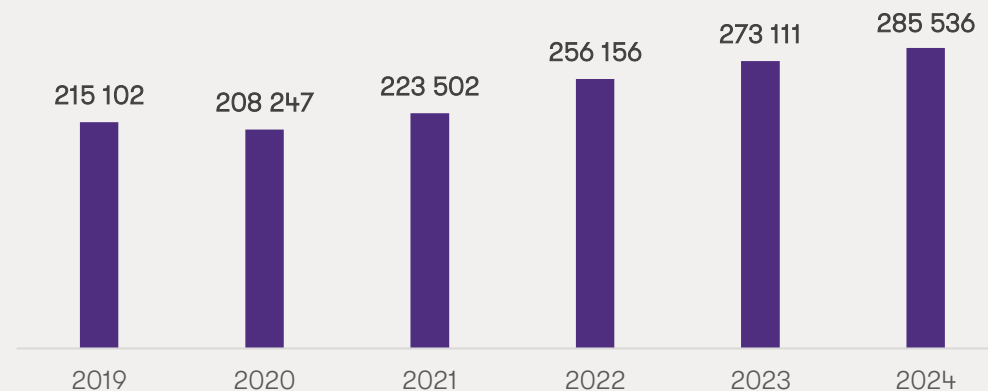
Dane Ministerstwa Finansów potwierdzają, że w ciągu sześciu lat objętych badaniem zainteresowanie 50% KUP systematycznie rosło. W 2024 r. ponad 285,5 tys. podatników PIT uzyskało przychody ze stosunku pracy, do których zastosowano autorskie koszty uzyskania przychodu w wysokości 50%. To wzrost o 33% względem 2019 r. oraz o 5% wobec roku 2023.

Tak wyraźny wzrost popularności preferencji jest szczególnie istotny, biorąc pod uwagę rosnący udział osób pracujących na umowach B2B, które nie mogą korzystać z tego mechanizmu.

Najsilniejszy przyrost widoczny był na przełomie 2021 i 2022 r., kiedy wprowadzono Polski Ład zwiększający obciążenia podatkowe pracowników. W odpowiedzi wiele

firm zdecydowało się wdrożyć 50% KUP jako sposób na złagodzenie skutków reformy. Jednocześnie nadal istnieje liczna grupa pracodawców, którzy – mimo potencjalnych korzyści – nie wdrażają tego rozwiązania lub nie mają świadomości możliwości jego stosowania.

Wykres 1. Liczba podatników PIT, którzy osiągnęli przychody z tytułu umowy o pracę, do których zastosowanie miały autorskie koszty uzyskania przychodu w wysokości 50%.

Źródło: dane Ministerstwa Finansów

Wykorzystanie limitu nadal śladowe

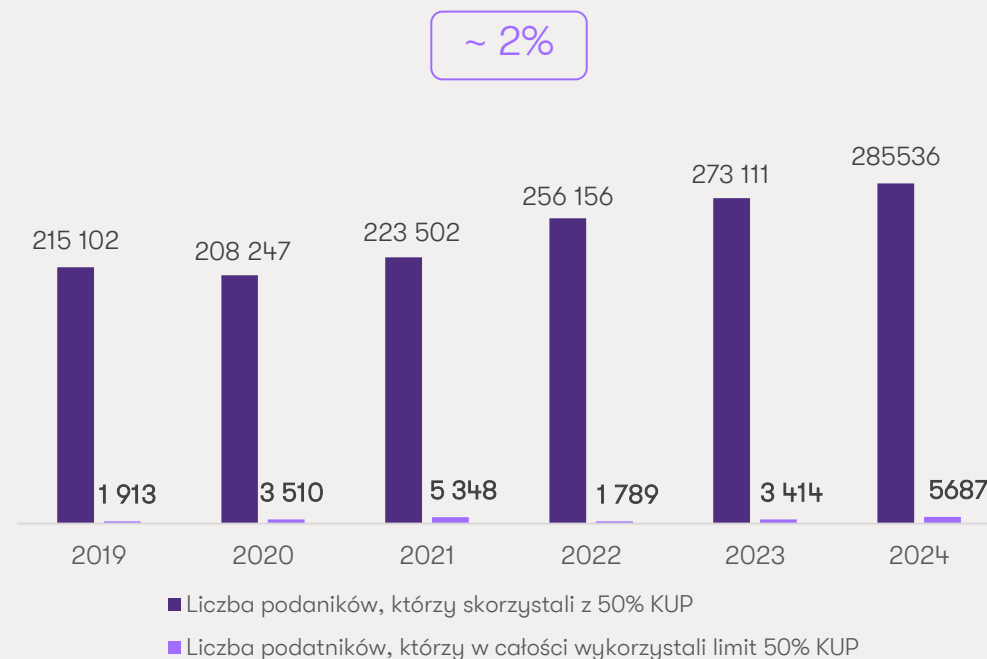
Mimo, że rośnie liczba podatników, którzy sięgają po 50% KUP, to nadal niespełna 2% z nich w całości wykorzystuje przysługujący limit.

W ramach preferencji podatnicy mogą odliczyć od podstawy opodatkowania 50% uzyskanych przychodów, jednak nie więcej niż 120 tys. zł rocznie. W ostatnich pięciu latach liczba osób rozliczających PIT, które osiągnęły przychody ze stosunku pracy i w pełni wykorzystały limit autorskich kosztów uzyskania przychodu, sięgała jedynie kilku tysięcy rocznie. Ich udział w całej grupie korzystającej z 50% KUP pozostawał stabilny i wynosił około 1–2%.

Warto zaznaczyć, że 50% KUP nie może być stosowane do całego wynagrodzenia pracownika, lecz wyłącznie do tej części, która odpowiada rzeczywiście wykonywanym czynnościom twórczym.

Dodatkowym ograniczeniem pełnego wykorzystania ulgi jest obowiązek wypłaty co najmniej minimalnej płacy bez zastosowania podwyższonych kosztów. W praktyce oznacza to, że nawet jeśli pracownik wykonuje w 100% pracę twórczą, to kwota minimalnego wynagrodzenia i tak musi zostać rozliczona bez możliwości zastosowania 50% kosztów uzyskania przychodu.

Wykres 2. Liczba podatników PIT, którzy osiągnęli przychody z tytułu umowy o pracę, do których zastosowanie miały 50% KUP oraz liczba podatników PIT, w całości wykorzystali ich limit.

50% KUP przede wszystkim na etacie

50% koszty uzyskania przychodu są dziś stosowane głównie w ramach klasycznego stosunku pracy, jedynie co czwarty podatnik łączy je z innymi źródłami dochodu.

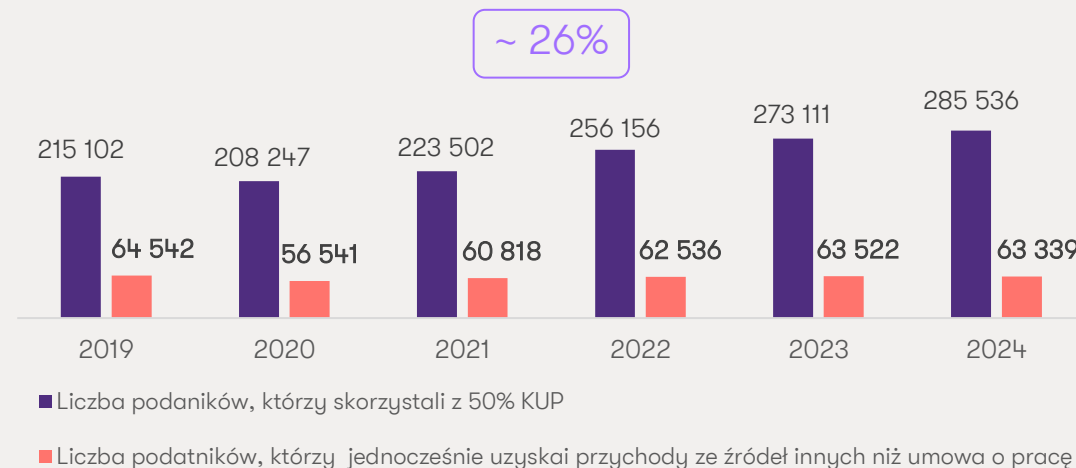
W ostatnich latach 50% koszty uzyskania przychodu konsekwentnie umacniają swoją pozycję w polskim systemie podatkowym. Między 2019 a 2024 rokiem liczba podatników korzystających z tej preferencji wzrosła z około 215 tys. do blisko 286 tys. osób. To wyraźny sygnał, że rozwiązanie to zyskuje na znaczeniu i coraz częściej staje się realnym elementem planowania podatkowego po stronie pracowników.

Na tym tle uwagę zwraca jednak stabilność innego zjawiska. Udział podatników, którzy – obok przychodów z umowy o pracę objętych 50% KUP – osiągają również dochody z innych źródeł, takich jak działalność gospodarcza czy umowy cywilnoprawne, pozostaje od lat na bardzo zbliżonym poziomie i wynosi ok. 26%.

Struktura ta pokazuje, że 50% KUP wciąż są przede wszystkim narzędziem wykorzystywanym w ramach klasycznego stosunku pracy. Model łączenia etatu z innymi formami aktywności zarobkowej – choć istotny – nie zyskuje na popularności i zachowuje relatywnie stały udział w całej populacji korzystających z preferencji.

W praktyce oznacza to, że 50% KUP coraz silniej wpisują się w rzeczywistość zawodową pracowników, zwłaszcza w sektorach opartych na pracy twórczej i wiedzy, pozostając jednocześnie rozwiązaniem o dość stabilnych granicach zastosowania.

Wykres 3. Liczba podatników PIT, którzy osiągnęli przychody z tytułu umowy o pracę, do których zastosowanie miały 50% KUP, jednocześnie uzyskujący przychody ze źródeł innych niż umowa o pracę.

Rosną przychody objęte 50% KUP

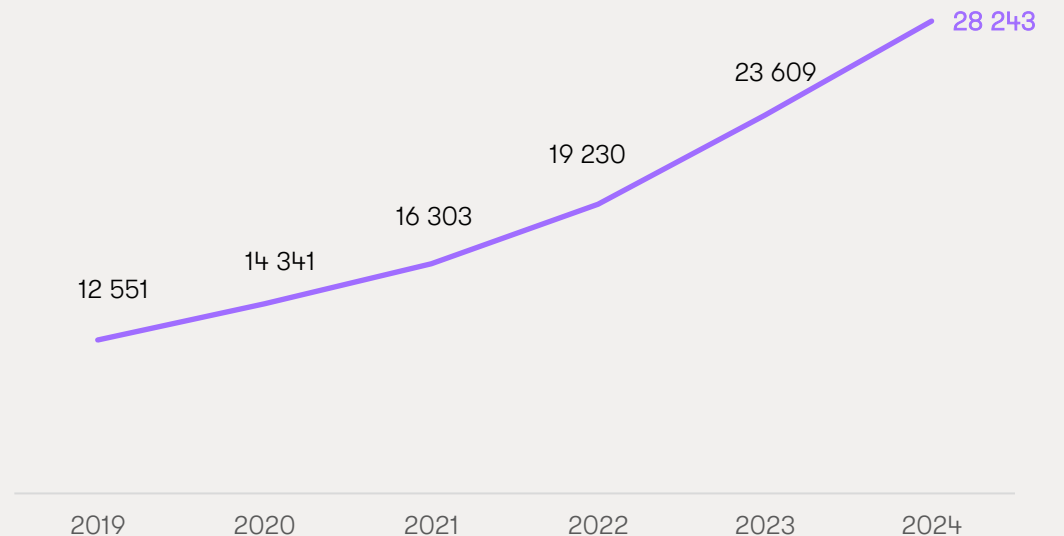
Kwota wynagrodzeń objętych 50% KUP w 2024 r. przekroczyła 28 mld zł, a średnioroczny wzrost przychodów w ostatnich 5 latach wynosił ok. 20%.

50% KUP powinny być stosowane w przypadku wynagrodzeń podatników wykonujących działalność twórczą, uzyskujących przychody z przeniesienia autorskich praw do stworzonych utworów. Ustawa zawiera zamknięty katalog przychodów, co do których można zastosować ulgę.

W 2024 r. łączna kwota przychodu, do którego miały zastosowanie 50% autorskie koszty uzyskania przychodu - wykazane przez podatników podatku dochodowego od osób fizycznych, którzy osiągnęli przychody z tytułu umowy o pracę - wyniosła ponad 28,2 mld zł, co oznacza wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim o 20%, oraz podwojenie w stosunku do roku 2019.

Dane pokazują, że 50% KUP nie są jedynie rozwiązaniem marginalnym, lecz istotnym elementem systemu podatkowego, który w coraz większym stopniu wpływa na poziom opodatkowania wynagrodzeń pracowniczych. Jednocześnie rosnąca wartość przychodów objętych preferencją może w przyszłości zwiększać znaczenie tego obszaru z perspektywy kontroli podatkowych oraz potrzeby prawidłowego dokumentowania pracy twórczej.

Wykres 4. Łączna kwota przychodu, do którego miały zastosowanie 50% autorskie koszty uzyskania przychodu wykazane przez podatników PIT, którzy osiągnęli przychody z tytułu umowy o pracę [w mln zł].

Źródło: dane Ministerstwa Finansów

Rośnie kwota kosztów wykazanych przez podatników

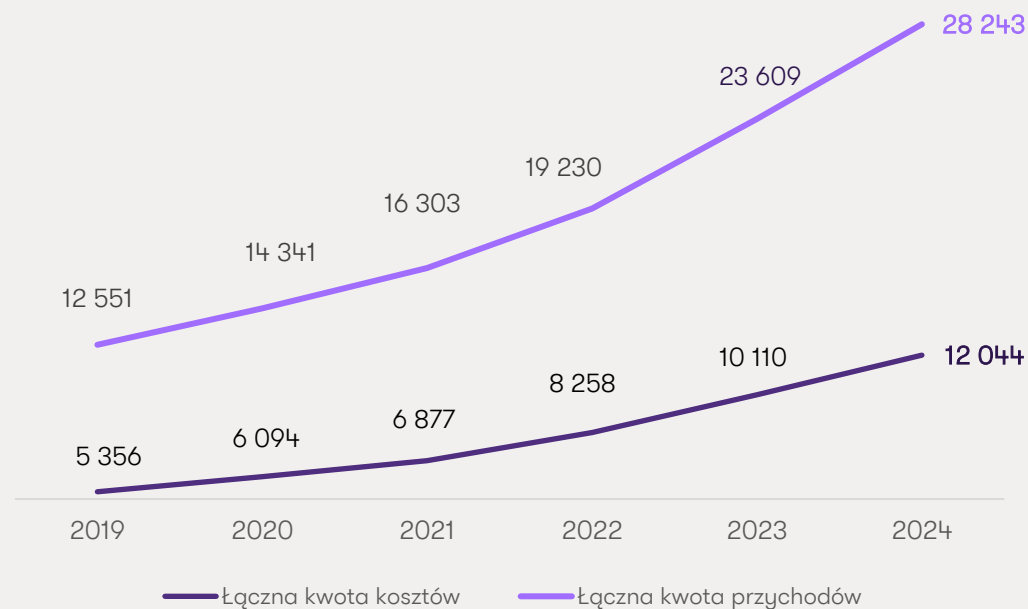
Kwota kosztów wykazana przez podatników z roku na rok rośnie. W 2024 r. przekroczyła poziom 12 mld zł.

W latach 2019-2024 można było zaobserwować także stopniowy wzrost łącznej kwoty 50% autorskich kosztów uzyskania przychodu wykazanej przez podatników podatku dochodowego od osób fizycznych, którzy osiągnęli przychody z tytułu umowy o pracę.

Jak wynika z danych Ministerstwa Finansów w 2024 r. wyniosła ponad 12 mld zł i podobnie jak przychód rosła w badanym okresie w średniorocznym tempie na poziomie ok. 20%.

Pokazuje to wyraźną tendencję wzrostową zastosowania 50% kosztów uzyskania przychodu przez podatników w ciągu lat. Zastosowanie tego rozwiązania jest coraz częstsze z roku na rok, patrząc na dane z lat 2019-2024.

Wykres 5. Łączna kwota przychodu oraz łączna kwota 50% autorskich kosztów uzyskania przychodu wykazana przez podatników PIT, którzy osiągnęli przychody z tytułu umowy o pracę [w mln zł].

Zdaniem doradcy podatkowego

Etat zamiast B2B? 50% KUP zyskują na znaczeniu

Jak pokazują statystyki, stosowanie autorskich kosztów uzyskania przychodu jest coraz częściej wykorzystywanym przez przedsiębiorców narzędziem. Pozwala to nie tylko na efektywne zwiększenie wynagrodzenia netto pracowników przy zachowaniu tego samego poziomu brutto, ale niejednokrotnie jest czynnikiem mającym wpływ na pozytywne zamknięcie procesu rekrutacyjnego. Trend jest cały czas wzrostowy i nie przewiduję, aby miało to ulec zmianie w najbliższej przyszłości.

Co więcej, obecnie procesowane zmiany w zakresie Państwowej Inspekcji Pracy oraz potencjalne ryzyko reklasyfikacji umów B2B na umowy o pracę może spowodować, że niektóre przedsiębiorstwa całkowicie zrezygnują z modelu B2B. Wówczas istotnie zwiększy to skalę osób na umowach o pracę, które niewątpliwie będą chciały korzystać z legalnie dostępnych rozwiązań takich jak autorskie koszty uzyskania przychodu.

Bez względu na powyższe, wielu przedsiębiorców nadal waha się przed wdrożeniem tego rozwiązania. Pomocne byłoby więc wydanie obok interpretacji ogólnej dodatkowych objaśnień podatkowych, w których zaadresowane byłyby praktyczne problemy z którymi obecnie zmagają się przedsiębiorcy (przesunięty okres wypłaty wynagrodzenia, pomniejszanie honorarium o absencje, rozliczanie nadgodzin czy bonusów).

Łukasz Boszko

Doradca Podatkowy, Menedżer,
Departament Doradztwa
Grant Thornton

Kto jest uprawniony do stosowania 50% KUP?

Z podwyższonych kosztów uzyskania przychodu mogą korzystać osoby wykonujące działalność o charakterze twórczym, badawczym lub artystycznym.

Ustawodawca przewidział takie rozwiązanie dla zawodów, które wytwarzają tzw. „utwory” w rozumieniu prawa autorskiego. Oznacza to, że preferencja ta obejmuje m.in.:

1. działalność twórczą w zakresie architektury, architektury wnętrz, architektury krajobrazu, inżynierii budowlanej, urbanistyki, literatury, sztuk plastycznych, wzornictwa przemysłowego, muzyki, fotografii, twórczości audialnej i audiowizualnej, programów komputerowych, gier komputerowych, teatru, kostiumografii, scenografii, reżyserii, choreografii, lutnictwa artystycznego, sztuki ludowej oraz dziennikarstwa;
2. działalność artystyczną w dziedzinie sztuki aktorskiej, estradowej, tanecznej i cyrkowej oraz w dziedzinie dyrygentury, wokalistyki i instrumentalistyki;
3. produkcję audialną i audiowizualną;
4. działalność publicystyczną;
5. działalność muzealniczą w dziedzinie wystawienniczej, naukowej, popularyzatorskiej, edukacyjnej oraz wydawniczej;
6. działalność konserwatorską;
7. prawo zależne, o którym mowa w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2509), do opracowania cudzego utworu w postaci tłumaczenia;
8. działalność badawczo-rozwojową, naukową, naukowo-dydaktyczną, badawczą, badawczo-dydaktyczną oraz prowadzoną na uczelni działalność dydaktyczną.

Katalog ten został stopniowo rozszerzany, co miało na celu dostosowanie przepisów do zmieniającej się gospodarki, zwłaszcza w obszarze nowych technologii.

Najpopularniejszymi beneficjentami 50% KUP od wielu lat są osoby z szeroko rozumianej branży IT, nie oznacza to jednak, że w innych branżach nie znajdują się osoby również uprawnione do stosowania podwyższonych kosztów.

W zasadzie **w prawie każdym podmiocie gospodarczym** znajdują się osoby, które wykonują czynności **kwalfikujące się do 50% KUP**.

Zapraszamy do kontaktu

Łukasz Boszko

Doradca Podatkowy, Menedżer

Departament Doradztwa

Grant Thornton

M +48 601 720 873

E lukasz.boszko@pl.gt.com

Kontakt dla mediów:

Jacek Kowalczyk

Dyrektor Marketingu i PR

Grant Thornton

T +48 505 024 168

E Jacek.Kowalczyk@pl.gt.com

Redakcja: Jolanta Tumulec

Grant Thornton to jedna z wiodących organizacji audytorsko-doradczych na świecie, obecna w 156 krajach i zatrudniająca ponad 76 tys. pracowników. W Polsce działamy od 1993 roku. Zespół 1200 pracowników wspiera naszych klientów w obszarach takich jak doradztwo podatkowe, doradztwo transakcyjne, prawne, finansowe, outsourcing płac i kadr oraz outsourcing księgowości, czy audyt.